

XIII. 259942. II
42
n. 7

1950 Da 3749

Bydgoszcz
ak 190

IC 27

Bemerkungen

UWAGI

zu dem Normal-Innungs-Statut.

do normalnego cechowego statutu.

Um die Benutzung des Normalstatuts bei der Entwerfung der Innungsstatuten zu erleichtern, ist dasselbe als Spezialstatut einer, unter bestimmten Verhältnissen gedachten Innung ausgearbeitet.

Dabei sind die Verhältnisse der meisten Innungen (in den mittleren und kleineren Provinzial-Städten) in Betracht gekommen, insbesondere ist eine mäßige Zahl von Mitgliedern vorausgesetzt. Es ist ferner angenommen, daß die Innung, welche in einer Stadt ihren Sitz hat, auch Gewerbe-Genossen des platten Landes oder benachbarter Städte, wenn dort keine Innungen für dasselbe Gewerbe bestehen, den Eintritt in die Genossenschaft gestatte. Der Besitz eines Korporationsvermögens, über dessen Verwaltung das Normalstatut Bestimmungen enthält, gehört zwar zu den Ausnahmen; diejenigen Innungen, welche kein Vermögen besitzen, werden jedoch auf die allmähliche Ansammlung eines solchen Bedacht zu nehmen haben, und da jede Innung in den Fall kommen kann, Vermögen zu erwerben, für dessen Verwaltung das Statut die nöthigen Anordnungen enthalten muß, so sind die betreffenden Bestimmungen des Normalstatuts zur Aufnahme in alle Spezialstatuten geeignet.

Der Eingang des Normalstatuts bezieht sich auf die zunächst erforderliche Revision der Statuten der, im §. 94. der Gewerbeordnung vom 17. Januar 1845 erwähnten älteren Innungen. Für diese Revision sind aber, nach §. 95. am angeführten Orte und nach §. 66. der Verordnung vom 9. Februar 1849 dieselben Grundsätze maßgebend, nach welchen die Verfassung der neu errichteten Innungen festzustellen ist. Daher kann das Normalstatut in gleicher Weise bei der Entwerfung der Statuten für neu gebildete Innungen, wie bei der Revision älterer Innungsstatuten zum Vorbilde dienen.

Zur Erläuterung einzelner Bestimmungen desselben ist Nachstehendes zu bemerken:

Zum Eingange des Normalstatuts.

Bei der Revision der Statuten älterer Innungen können, wenn die Verhältnisse es empfehlen, auch mehrere getrennte Innungen zu einer gemeinsamen Innung vereinigt werden. Ueber eine solche Vereinigung ist, außer den beteiligten Innungs-Genossen, der Gewerberath (§. 2. der Verordnung vom 9. Februar 1849) und in den Orten, für welche ein Gewerberath nicht besteht, die Kommunal-Behörde (§. 22. a. a. O.) zu hören.

Celem ułatwienia użycia normalnego statutu przy ułożeniu statutów cechowych, ułożono statut szczególnie jednego, pod stałymi stosunkami przyjętego cechu.

Przytém zapatrzone się na stosunki większej części cechów (w średnich i mniejszych miastach prowincyjnych) osobliwie przypuszczono mierną liczbę członków. Oprócz tego przyjęto, że cech, który w mieście swoje ma siedlisko, także i członkom procederowym po wsiach i sąsiedzkich miasteczkach mieszkających, kiedy tam cechu tego procederu nie ma, do bractwa swego przystąpić pozwoli.

Posiadanie majątku korporacyjnego, o którego zawiadywaniu normalny statut przepisy obejmuje, należy wprawdzie do wyłącznych rzeczy; te jednakowoż cechy, które żadnego nie posiadają majątku, winne będą o tém pomyśleć, aby takowy z czasem zgromadzić, a gdy każdy cech majątek nabyć może, dla zawiadywania którego statut potrzebne rozporządzenia obejmować musi, przeto właściwe przepisy normalnego statutu do umieszczenia we wszystkie szczególne statuta kwalifikują się.

Wstęp do normalnego statutu ściąga się przedewszystkiem do potrzebnej rewizyi statutów dawniejszych cechów w §. 94. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845. wzmiankowanych. Tej rewizyi zaś służyć podług §. 95. 1. c. i podług §. 66. ustawy z dnia 9. Lutego 1849. te same zasady za podstawę, podług których skład nowo utworzonych cechów postanowiony być winien. Normalny statut może więc projektem do statutów nowo utworzonych cechów podobnie jak przy rewizyi dawniejszych statutów cechowych, za wzór posłużyć.

Dla objaśnienia pojedynczych postanowień tego nadmienia się co następuje:

Do wstępu normalnego statutu.

Przy rewizyi dawniejszych cechów, można, kiedy stosunki radzą, kilka oddzielnych cechów do kupy w jeden wspólny cech spoić. W przypadku takiego spojenia, musi, oprócz udział mających majstrów cechu, rada procederowa (§. 2. ustawy z dnia 9. Lutego 1849.), w tych miejscach, które rad procederowych nie mają, władza komunalna (§. 22. 1. c.: być słuchaną.

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

II
259942

Wypożycza się
tylko do czytelni

Frühling - Herbst

*IC
27*

I C 27.

259942.11

XIII. 259942. II
42
n. Jf

1950 Ja 3749

Opis
ak 190

IC 27

Bemerkungen

UWAGI

zu

do

dem Normal-Innungs-Statut.

normalnego cechowego statutu.

Um die Benutzung des Normalstatuts bei der Entwerfung der Innungsstatuten zu erleichtern, ist dasselbe als Spezialstatut einer, unter bestimmten Verhältnissen gedachten Innung ausgearbeitet.

Dabei sind die Verhältnisse der meisten Innungen (in den mittleren und kleineren Provinzial-Städten) in Betracht gekommen, insbesondere ist eine mäßige Zahl von Mitgliedern vorausgesetzt. Es ist ferner angenommen, daß die Innung, welche in einer Stadt ihren Sitz hat, auch Gewerbe-Genossen des platten Landes oder benachbarter Städte, wenn dort keine Innungen für dasselbe Gewerbe bestehen, den Eintritt in die Genossenschaft gestatte. Der Besitz eines Korporationsvermögens, über dessen Verwaltung das Normalstatut Bestimmungen enthält, gehört zwar zu den Ausnahmen; diejenigen Innungen, welche kein Vermögen besitzen, werden jedoch auf die allmähliche Ansammlung eines solchen Bedacht zu nehmen haben, und da jede Innung in den Fall kommen kann, Vermögen zu erwerben, für dessen Verwaltung das Statut die nöthigen Anordnungen enthalten muß, so sind die betreffenden Bestimmungen des Normalstatuts zur Aufnahme in alle Spezialstatuten geeignet.

Der Eingang des Normalstatuts bezieht sich auf die zunächst erforderliche Revision der Statuten der, im §. 94. der Gewerbeordnung vom 17. Januar 1845 erwähnten älteren Innungen. Für diese Revision sind aber, nach §. 95. am angeführten Orte und nach §. 66. der Verordnung vom 9. Februar 1849 dieselben Grundsätze maßgebend, nach welchen die Verfassung der neu errichteten Innungen festzustellen ist. Daher kann das Normalstatut in gleicher Weise bei der Entwerfung der Statuten für neu gebildete Innungen, wie bei der Revision älterer Innungsstatuten zum Vorbilde dienen.

Zur Erläuterung einzelner Bestimmungen desselben ist Nachstehendes zu bemerken:

Zum Eingange des Normalstatuts.

Bei der Revision der Statuten älterer Innungen können, wenn die Verhältnisse es empfehlen, auch mehrere getrennte Innungen zu einer gemeinsamen Innung vereinigt werden. Ueber eine solche Vereinigung ist, außer den beteiligten Innungs-Genossen, der Gewerberath (§. 2. der Verordnung vom 9. Februar 1849) und in den Orten, für welche ein Gewerberath nicht besteht, die Kommunal-Behörde (§. 22. a. a. O.) zu hören.

Celem ułatwienia użycia normalnego statutu przy ułożeniu statutów cechowych, ułożono statut szczególnie jednego, pod stałymi stosunkami przyjętego cechu.

Przytém zapatrzone się na stosunki większej części cechów (w średnich i mniejszych miastach prowincyjnych) osobliwie przypuszczono mierną liczbę członków. Oprócz tego przyjęto, że cech, który w mieście swoje ma siedlisko, także i członkom procederowym po wsiach i sąsiedzkich miasteczkach mieszkających, kiedy tam cechu tego procederu nie ma, do bractwa swego przystąpić pozwoli.

Posiadanie majątku korporacyjnego, o którego zawiadywaniu normalny statut przepisy obejmuje, należy wprowadzić do wyłącznych rzeczy; te jednakowoż cechy, które żadnego nie posiadają majątku, winne będą o tém pomyśleć, aby takowy z czasem zgromadzić, a gdy każdy cech majątek nabyć może, dla zawiadywania którego statut potrzebne rozporządzenia obejmować musi, przeto właściwe przepisy normalnego statutu do umieszczenia we wszystkie szczególne statuta kwalifikują się.

Wstęp do normalnego statutu ściąga się przedewszystkiem do potrzebnej rewizyi statutów dawniejszych cechów w §. 94. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845. wzmiankowanych. Tęj rewizyi zaś służą podług §. 95. l. c. i podług §. 66. ustawy z dnia 9. Lutego 1849. te same zasady za podstawę, podług których skład nowo utworzonych cechów postanowiony być winien. Normalny statut może więc projektem do statutów nowo utworzonych cechów podobnie jak przy rewizyi dawniejszych statutów cechowych, za wzór posłużyć.

Dla objaśnienia pojedynczych postanowień tego nadmienia się co następuje:

Do wstępu normalnego statutu.

Przy rewizyi dawniejszych cechów, można, kiedy stosunki radzą, kilka oddzielnych cechów do kupy w jeden wspólny cech spojć. W przypadku takiego spojenia, musi, oprócz udział mających majstrów cechu, rada procederowa (§. 2. ustawy z dnia 9. Lutego 1849.), w tych miejscach, które rad procederowych nie mają, władza komunalna (§. 22. l. c.: być słuchaną.

Dabei ist von dem Gesichtspunkte auszugehen, daß die in jener Verordnung angeordnete Regelung des Handwerksbetriebes darauf gerichtet ist, gleichartige und verwandte Handwerke, welche wegen der gemeinsamen Gegenstände der gewerblichen Thätigkeit ineinandergreifen, nicht allein bei der Feststellung der Bedingungen des selbstständigen Gewerbebetriebes, sondern auch bei der Abgrenzung der Innungen, so weit es die Umstände gestatten, zusammenzufassen, damit sowohl die Befugniß zur selbstständigen Verrichtung aller gleichartigen oder nahe verwandten Handwerksarbeiten, durch die Ablegung Einer Meisterprüfung erlangt, wie die Veranlassung von Streitigkeiten unter verschiedenen Innungen, wegen Ueberschreitung der, zu den einzelnen Handwerken gerechneten Verrichtungen möglichst vermieden werde.

Andererseits gilt die Bestimmung im §. 101. der Gewerbe=Ordnung vom 17. Januar 1845, nach welcher zur Bildung einer neuen Innung nur diejenigen zusammenzutreten können, welche gleiche oder verwandte Gewerbe betreiben, nach §. 95. am angeführten Orte auch für die Vereinigung schon bestehender Innungen.

Wie weit in dieser Beziehung an sich verschiedene Handwerke als verwandte anzusehen sind, ist hauptsächlich nach der Ähnlichkeit der bei ihrem Betriebe zur Anwendung kommenden Kenntnisse und Fertigkeiten, weniger nach der Gleichartigkeit des Arbeitsmaterials zu beurtheilen. Der Bildung gemeinsamer Innungen für Gewerbe, welche eine durchgängig verschiedene Ausbildung erfordern, steht auch die Rücksicht entgegen, daß die, nach §. 37. der Verordnung vom 9. Februar 1849 aus zwei Genossen der Innung und aus zwei Gesellen zu errichtende Prüfungs-Kommission, im Stande sein muß, alle bei der Innung vorkommenden Meister- und Gesellen-Prüfungen abzuhalten.

Werden bei der Revision älterer Innungsstatuten mehrere verwandte Innungen, z. B. ein Gerbergewerk und ein Kürschnergewerk vereinigt, so ist statt der, im Eingange des Normalstatuts eingeklammerten Worte zu setzen:

„Gerber- und Kürschnergewerk bestehenden Korporationen,“

„und die genannten Gewerke zu einer gemeinsamen Innung vereinigt worden,“

„diese neue Korporation, welche fortan unter dem Namen Gerber- und Kürschner-Innung in N. fortbesteht,“

„jene Gewerke.“

Ueber die Bildung neuer Innungen ist jedesmal der Gewerberath, oder wo solcher fehlt, die Kommunalbehörde zu vernehmen. Bei der Erörterung der hierauf gerichteten Anträge sind neben den Bestimmungen in den §§. 101. ff. der Gewerbe-Ordnung, in Betreff der zur Bildung neuer Innungen erforderlichen Zahl befähigter Teilnehmer, die örtlichen Verhältnisse besonders in der Hinsicht zu berücksichtigen, daß denjenigen Handwerkern, welche wegen ihrer geringen Zahl besondere Innungen für ihre Gewerbe nicht bilden können, wo möglich Gelegenheit gewährt wird, sich der Innung eines verwandten Gewerbes anzuschließen. Was vorstehend über die Vereinigung mehrerer bestehender Innungen bei der Revision der Innungsstatuten bemerkt ist, gilt in gleicher Weise für die Bildung neuer gemeinsamer Innungen für mehrere gleiche oder verwandte Gewerbe.

Przytém z tego punktu wychodzić należy, że przepisane w owój ustawie uregulowanie sprawowania procederu dotąd dąży, aby jednakowe i podobne sobie rzemiosła, które dla wspólnych przedmiotów procederowej działalności, jeden w drugi chwytają, nietylko przy postanowieniu warunków samodzielnego sprawowania procederu, ale też przy odgraniczeniu cechów, o ile okoliczności pozwalają, do kupy zespolić, a to nie tylko celem osiągnięcia prawa do samodzielnego podejmowania wszystkich jednakowych i podobnych sobie robót, przez złożenie jednego egzaminu na majstra, lecz też celem zapobieżenia powodom do sporów pomiędzy rozmaitemi cechami, względem przekroczenia liczących się do poczetu oddzielnych procederów robót.

Z drugiej strony stosuje się postanowienie w §. 101. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845., podług którego do utworzenia nowego cechu ci tylko w jeden cech połączyć się mogą, którzy równe lub podobne sobie sprawują procedery, podług §. 95. allegowanego miejsca i do połączenia już istniejących cechów.

Jak dalece w tym względzie same w sobie rozmaite rzemiosła za podobne sobie uważać trzeba, najbardziej osądzić należy podług podobieństwa użytych do ich sprawowania znajomości i biegłości, mniej zaś podług równości gatunku materiału do roboty używanego.

Przy utworzeniu wspólnych cechów dla procederów, które powszechnie rozmaitego wykształcenia wymagają, uważać także należy na to, aby kommissya egzaminacyjna podług §. 37. ustawy z d. 9. Lutego 1849. z dwóch majstrów cechowych i z dwóch czeladników złożyć się mająca, w stanie była, wszystkie przy cechu zachodzące majstrowskie i czeladnicze examina odbyć.

W razie połączenia przy rewizji dawniejszych cechowych statutów kilku podobnych cechów, np. procederu garbarskiego z procederem kuśnierskim, należy zamiast słów na wstępie normalnego statutu zaklamrowanych, użyć słowa:

»korporacyów garbarskiego i kuśnierskiego,«

»i wzmiankowane cechy spólnego cechu połączone zostały,«

»ta nowa korporacya, która dotąd pod nazwiskiem garbarskiego i kuśnierskiego w N. ciągle istnieje,«

»owe cechy.«

Względem utworzenia nowych cechów należy za każdą rzadą z radą procederową, albo gdzie takiej brakuje, z władzą kommunalną porozumieć się. Przy rozpoznawaniu wniosków w tej mierze uczynionych należy obok przepisów w §§. 101. i t. d. regulaminu procederowego co do liczby uczestników do utworzenia nowego cechu potrzebnej, miejscowe stosunki szczególnie w tym względzie wziąć na uwagę, aby tym rzemieślnikom, którzy dla szczupłej liczby osobnych cechów dla swych procederów utworzyć nie mogą, ile możności podana została sposobność do połączenia się z cechem podobnego sobie procederu. Co poprzednio o połączeniu kilku istniejących cechów przy rewizji cechowych statutów powiedziano, służy także do utworzenia nowych wspólnych cechów dla kilku równych lub po-

So weit aber einzelne Handwerker, nach der Beschaffenheit des Handwerks, einer verwandten Innung am Orte nicht zugewiesen werden können, muß denselben überlassen bleiben, benachbarten Innungen ihres Gewerbes beizutreten.

Wird eine Innung erst neu errichtet, so ist der Eingang des Statuts in folgender Weise zu fassen:

„Unter dem Namen der Schuhmacher-Innung (Gerber- und Kürschner-Innung) in N. ist ein Verein von Schuhmachermeistern (Gerber- und Kürschnermeistern) zur Bildung einer gewerblichen Korporation, nach den Bestimmungen in den §§. 101. ff. der Gewerbe-Ordnung vom 17. Januar 1845 zusammengetreten. Die Verfassung dieser Innung, welche in N. ihren Sitz hat, wird durch das nachstehende Statut bestimmt.“

Zu §. 1.

Die Förderung der gemeinsamen gewerblichen Interessen ist im §. 104. der Gewerbe-Ordnung als der allgemeine Zweck der Innungen bezeichnet und im §. 1. des Normalstatuts sind die gemeinsamen Angelegenheiten aufgezählt, bei welchen die Wirksamkeit der Innung sich betheiligen soll. Manche Innungen sind durch die Eigenthümlichkeit ihrer Verhältnisse darauf hingewiesen, jenen Zweck auch durch die Unterhaltung einer, dem Einzelnen unentbehrlichen, aber ohne Zutritt der übrigen Mitglieder nicht wohl zu beschaffenden, gewerblichen Anstalt zu verfolgen, z. B. die Innungen der Tuchmacher auf die Walk-Anstalten. In solchen Fällen gehört die Unterhaltung der gemeinsamen Anstalt mit zu den Angelegenheiten der Innung. So weit dagegen ein derartiges, allen Mitgliedern der Innung gemeinsames Bedürfnis und Interesse nicht obwaltet, muß die Betheiligung bei gewerblichen Unternehmungen für gemeinsame Rechnung dem freien Ermessen derjenigen Innungs-Genossen anheimgestellt bleiben, welche davon Vortheil erwarten, und wenn derartige Geschäfte gemeinschaftlich von mehreren Innungs-Genossen unternommen werden, sind die daraus entspringenden Befugnisse und Obliegenheiten nicht nach den für die Innungs-Verfassung bestehenden Vorschriften, sondern nach den allgemeinen gesetzlichen Bestimmungen für Gesellschaften zum Gewerbebetriebe auf gemeinschaftliche Rechnung (§. 124. der Gewerbe-Ordnung) zu beurtheilen.

Hiernach kann in die Statuten keine Bestimmung übernommen werden, welche dahin geht:

„Die Förderung der Association Behufs Anschaffung vollkommener gemeinsamer Geschäftsmittel und Geschäftseinrichtungen, und Herstellung vereinter Kräfte zur Erweiterung des Geschäftsbetriebes und Begegnung schädlicher Konkurrenz“

als Innungszweck zu bezeichnen; denn dadurch würde der Innungs-Versammlung unzulässig die Befugnis eingeräumt, über die Verwendung des Gesamtvermögens jedes Innungs-Genossen durch Stimmenmehrheit Beschlüsse zu fassen.

Eine solche Ausdehnung der Innungszwecke könnte, wäre sie überhaupt statthaft, für die Bildung und das Gedeihen der Innungen nur die nachtheiligsten Folgen haben.

Auch die von manchen Seiten vorgeschlagene Bestimmung:

„daß die Innung die in der Gewerbe-Ordnung gewährten Gerechtigkeiten zu überwachen habe,“

dobnych sobie procederów. Gdzie zaś pojedynczy rzemieślnicy, podług natury rzemiosła, podobnemu sobie cechowi w miejscu przekazani być nie mogą, musi im być pozostawionem przyłączenie się do sąsiedzkich cechów swego rzemiosła.

Na przypadek utworzenia nowego cechu, wstęp do statutu w następujący sposób ułożyć należy:

„Pod nazwą cechu szewskiego (cechu garbarskiego i kuśnierskiego) w N. zawiązało się towarzystwo majstrów szewskich (majstrów garbarskich i kuśnierskich) do utworzenia procederowej korporacji w myśl postanowień w §§. 101. etc. regulaminu procederowego z d. 17. Stycznia 1845. — Skład tego cechu, który w N. swoją ma siedzibę, określa się przez następujący statut.“

Do §. 1.

Popieranie spólnych procederowych interesów oznaczone jest w §. 104. regulaminu jako ogólny cel cechów, a w §. 1. normalnego statutu wyłączone są spólne przedmioty czynności, któremi się cech skutecznie zatrudniać ma. Niektóre cechy przez własność swych stosunków wskazane są do ścigania owego celu także przez utrzymywanie zakładu procederowego, który dla pojedynczego niezbędnie potrzebnym jest, lecz bez przystąpienia do niego drugich członków osiągnąć się nie da, np. cechy sukiennicze do założenia foluszów. W takich przypadkach należy utrzymywanie spólnego zakładu także do interesu cechu. Gdzie zaś podobna dla wszystkich członków cechu spólna potrzeba i interes nie zachodzi, tam własnemu zdaniu tych członków cechu pozostawić należy, do podejmowań procederowych na spólny rachunek przyłożyć się, którzy z tychże korzystać spodziewają się, a gdy podobne przedsięwzięcia spólnie przez więcej członków podejmowane zostają, tam urosłe ztąd prawa i powinności nie podług przepisów dla składu cechów istniejących, lecz podług ogólnych prawnych ustaw dla towarzystw procederowych na spólny rachunek (§. 124. regulaminu procederowego) brać należy.

Tym sposobem nie można w statutach umieścić żadnego postanowienia, któreby do tego dążyło:

„Popieranie associacji ku przysposobieniu doskonalszych spólnych środków i urządzeń procederowych i zespólenie sił do rozprzestrzenienia interesu procederowego i zapobieżeniu szkodliwej konkurencji.“

za cel cechu oznaczyć; przez to bowiem, zgromadzenie cechowe niesłusznie zostałoby przypuszczonem do prawa wydawania uchwał rozporządzających spólnym majątkiem każdego członka cechowego przez większość głosów.

Takie rozciągnięcie celów cechowych, gdyby by nawet dozwolonem być mogło, rozwijaniu się i wzrostowi cechów tylko stałby się mogło bardzo szkodliwem.

Podobnież zaproponowane z wielu stron postanowienie:

„aby cech nad udzielonemi w regulaminie prawami czuwał,“

ist in sofern nicht zu empfehlen, als unter „gewährten Gerechtigsten“ ausschließliche gewerbliche Berechtigungen verstanden werden könnten. Die Gesetzgebung giebt den Innungen Gelegenheit, die allgemeinen Interessen des Handwerks, bei der Abhaltung der Meister- und Gesellen-Prüfungen, bei der Zulassung ausländischer Gewerbetreibender, bei der Beaufsichtigung der Lehrverhältnisse, bei der Regelung der Gesellen-Angelegenheiten u. s. w. wahrzunehmen. Zur Bezeichnung dieser Wirksamkeit erscheint aber der erwähnte Ausdruck nicht geeignet.

Ähnlich verhält es sich mit der in manchen Statuten-Entwürfen als Zweck der Innung bezeichneten „Uebernahme öffentlicher Arbeiten.“ Die Uebertragung der öffentlichen Arbeiten kann den Innungen allgemein und statutarisch nicht zugesichert werden. So weit Veranlassung gefunden wird, dergleichen Arbeiten einer Innung als solcher zu überweisen, bleibt dieser, ohne daß es hierüber einer Bestimmung im Statut bedarf, überlassen, die Lieferung unter ihre Mitglieder zu vertheilen.

Ueberhaupt ist zur Vermeidung statutarischer Bestimmungen, welche, unrichtig aufgefaßt, nicht erfüllbare Ansprüche hervorrufen, oder die Innungs-Versammlungen zu unzulässigen Beschlüssen verleiten, die Aufzählung der Innungszwecke in den Spezialstatuten, auf die, im §. 1. des Normalstatuts erwähnten Angelegenheiten zu beschränken, welche im Wesentlichen alle, in den Bereich der Innungen zu ziehenden Gegenstände umfassen.

Zu §. 2.

In den Statuten neu gebildeter Innungen muß §. 2. dahin lauten:

„die Schuhmacher-Innung (Gerber- und Kürschner-Innung) in N. wird zunächst gebildet von den in der Verhandlung vom . . . genannten Schuhmachermeistern (Gerber- und Kürschnermeistern),“

und es muß die in Bezug genomme Verhandlung die Beitritts-Erklärung einer, nach den §§. 101. ff. der Gewerbe-Ordnung zur Bildung der Innung genügenden Zahl von befähigten Theilnehmern enthalten.

Zu §. 3.

Wenn die Innung mehrere (verwandte) Gewerbe, z. B. die Gewerbe der Gerber und der Kürschner umfaßt, ist, statt der eingeklammerten Worte zu setzen:

„Gerber- oder Kürschnermeister,“

„Gerber- oder Kürschner-Gewerbes,“

„Gerber- oder Kürschner-Innungen.“

Nach den Bestimmungen im §. 111. der Gewerbe-Ordnung kann einem Gewerbetreibenden der Zutritt zu einer, außerhalb seines Wohnortes bestehenden Innung, nur dann gestattet werden, wenn an seinem Wohnorte für das, von ihm betriebene Gewerbe eine Innung nicht vorhanden ist. Die Absicht des Gesetzes geht jedoch dahin, daß in den Fällen, in welchen die Aufnahme nach vorstehenden Bestimmungen gestattet ist, der Aufzunehmende auch nicht zurückgewiesen werden soll. In diesem Sinne ist der §. 3. des Normalstatuts abgefaßt.

Zu §. 3. I.

Ueber das Verfahren der Prüfungs-Kommission der

z tego względu poleconém być nie może, ile że pod »udzielonemi prawami« wyłączone procederowe prawa rozumiane by być mogły. Prawdodawstwo podaje cechom sposobność, ogólne dobro rzemiosła, przy odbyciu examinów majstrów i czeladzi, przy dopuszczeniu zagranicznych procederników, przy dozowaniu stosunków naukowych, przy uporządkowaniu interessów czeladniczych i t. d., mieć na oku. Do oznaczenia téj działalności jednak wyszczególniony wyraz nie zdaje się być stósownym.

Tak téż ma się rzecz z oznaczoném w niektórych projektach do statutów, za cel instytutu »podejmowaniem robót publicznych.« Poruczenie robót publicznych cechom w ogólności, podług statutów przyrzeszoném być nie może. O ile się do tego znajdzie powód do poruczenia takich robót jednemu z cechów, jako takiemu, zostaje temuż bez wyraźnego w téj mierze w statucie postanowienia pozostawiono, liverunek pomiędzy swych członków podzielić.

Unikając zgoła statutowym postanowieniom, któreby, przez mylnie zrozumienie, pretensye ziścić się nie mogące wywołać, albo zebrania cechowe do postanowień niedopuszczalnych przywieść mogły, trzeba wyłączenie cechowych celi w szczególnych statutach na czynnościach w §. 1. statutu normalnego wzmiankowanych ograniczyć, które w samej istocie wszystkie, do obrębu cechu zająć się mające przedmioty, w sobie zawierają.

Do §. 2.

W statutach nowo utworzonych cechów, §. 2. tak brzmieć musi:

»cech szewski (cech garbarski i kuśnierski) w N. utwarza się przedewszystkiém z wzmiankowanych w protokule z dnia . . . majstrów szewskich (majstrów garbarskich i kuśnierskich),«

protokół zaś allegowany oświadczenie przystąpienia liczby członków, podług §. 101. i t. d. regulaminu procederowego do utworzenia cechu kwalifikującej się, dostatecznej, w sobie mieścić powinien.

Do §. 3.

Gdy cech więcej (podobnych sobie) procederów, np. procedery garbarzy i kuśnierzy zajmuje, należy, zamiast zaklamrowanych słów, zamieścić:

»majster garbarski lub kuśnierski,«

»procederu garbarskiego lub kuśnierskiego,«

»cechy garbarskie lub kuśnierskie.«

Podług przepisu w §. 111. regulaminu procederowego, procedernikowi przystęp do jakiego, po za miejscem zamieszkania jego będącego cechu, tylko wtenczas może być dozwolonym, kiedy w jego miejscu zamieszkania, cechu dla sprawowanego przezeń procederu niema. Prawo jednak ma na celu, aby w przypadkach, w których przyjęcie podług powyższych przepisów dozwolone jest, przyjąć się mający téż nie był oddalonym. W téj to myśli §. 3. statutu normalnego napisany jest.

Do §. 3. I.

O postępowaniu komisyj examinacyjnej cechu przy

Innung bei den Meister- und Gesellenprüfungen, über die Prüfungsaufgaben und Prüfungsgebühren sind in die Innungsstatuten keine Bestimmungen aufzunehmen. Ueber alle diese Punkte enthält theils die Verordnung vom 9. Februar 1849, theils die allgemeine Anweisung für die Innungs- und Kreis-Prüfungs-Kommissionen vom 31. März 1849 die nöthigen Anordnungen, von welchen keine Innung abweichen darf.

Von manchen Innungen ist zu den Bestimmungen im §. 3. I. der Zusatz gewünscht:

„der Nachweis der gewerblichen Befähigung kann, außer dem, im §. 27. der Verordnung vom 9. Februar 1849 erwähnten Falle auch denjenigen, welche schon vor Verkündung jener Verordnung den selbstständigen Betrieb ihres Gewerbes, nach vorgängiger Anmeldung desselben bei der Ortsbehörde, begonnen haben, durch einen Beschluß der Innungs-Versammlung erlassen werden.“

Gegen die Aufnahme dieses Zusatzes in die Innungsstatuten, findet sich nichts zu erinnern; dazu ist aber die Zustimmung der Ortsgemeinde erforderlich (§. 120. der Gewerbe-Ordnung), weil jener Zusatz von den Bestimmungen im §. 108. am angeführten Orte abweicht.

Maurer, Steinhauer, Schiefer- und Ziegeldecker, Haus- und Schiffszimmerleute, Mühlen- und Brunnenbaumeister und Schornsteinfeger haben, nach §. 24. der Verordnung vom 9. Februar 1849, über die Befähigung zum selbstständigen Betriebe ihres Handwerks durch das, im §. 45. der Gewerbe-Ordnung vorgeschriebene Zeugniß der Regierung sich auszuweisen. Dasselbe wird denjenigen ertheilt, welche die Meisterprüfung vor einer der, für jene Gewerbe angeordneten Prüfungs-Kommissionen bestanden haben, und dieses Zeugniß genügt nach §. 108. am angeführten Orte auch zum Nachweise der gewerblichen Befähigung für den Eintritt in eine Innung. In Ansehung der Meisterprüfungen finden deshalb die Bestimmungen der §§. 37. bis 40. der Verordnung vom 9. Februar 1849 bei den Innungen der, im §. 24. am angeführten Orte erwähnten Gewerbetreibenden keine Anwendung.

Demnach ist die Fassung des §. 3. zu I. des Normalstatuts für eine solche Innung, z. B. für eine Maurer-Innung, dahin abzuändern:

I. der Aufzunehmende muß die Befähigung zum Betriebe des (Maurer-Gewerbes) nachweisen.

Zum Nachweise dieser Befähigung genügt das, im §. 45. der Gewerbe-Ordnung vom 17. Januar 1845 erforderte Zeugniß der Regierung.

Zu §. 3. II.

Um die Aufnahme aller Handwerker in die Innungen zu befördern, ist im §. 61. der Verordnung vom 9. Februar 1849, auf Antrag der bei den Vorberathungen zugezogenen Handwerker, festgesetzt, daß bis nach erfolgter Revision der bestehenden Innungsstatuten die bisherigen Aufnahmegebühren (Antrittsgelder) nur so weit forterhoben werden dürfen, als sie den Satz von fünf Thalern nicht übersteigen. Die Erhebung höherer Antrittsgelder ist demzufolge auch bei der Revision der älteren, und bei der Fest-

examina majstrów i czeladzi, o zadaniach egzaminacyjnych i o należnościach egzaminacyjnych, nie należy w statutach cechowych żadnych umieszczać postanowień. O wszystkich tych punktach zawiera częścią ustawa z dnia 9. Lutego 1849., częścią ogólna instrukcja dla cechowych i powiatowych komisji egzaminacyjnych z 31. Marca 1849. potrzebne w sobie rozporządzenia, od których żadnemu cechowi zbacać nie wolno.

Wiele cechów życzyło sobie do postanowień w §. 3. I. następującego dodatku:

»Wykaz zdatności procederowej może, oprócz przypadku w §. 27. w ustawie z dnia 9. Lutego 1849. wzmiankowanego, także i tym zostać odpuszczonym, którzy już przed ogłoszeniem owęj ustawy, samowładnie sprawowanie swego procederu, po poprzednim zameldowaniu go u miejscowej władzy, rozpoczęli, na mocy uchwały zebrania cechowego.«

Przeciw umieszczeniu tego dodatku w statutach cechowych nie znajduje się wprawdzie nic do nadmienienia, do tego jednak potrzebne jest zezwolenie gminy miejscowej (§. 120. regulaminu procederowego) ponieważ ów dodatek od postanowień w §. 108. wzmiankowanego miejsca zbacza.

Mularze, kamieniarze, pokrywacze łupkiem i dachówką, cieśle domowi i okrętowi, budownicy młynów, wiatraków i studzien i kominarze winni się podług §. 24. ustawy z dnia 9. Lutego 1849. wykazać względem swojej zdolności do samowładnego sprawowania swego procederu zaświadczeniem rejencji w §. 45. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845. przepisaniem. Takie samo świadectwo udziela się tym, którzy majstrowski examen przed jedną z komisji egzaminacyjnych dla wzmiankowanych procederów wyznaczonych złożyli, które to zaświadczenie, podług §. 108. wzmiankowanego miejsca, i do wykazu procederowej zdolności, celem przystąpienia do cechu, dostatecznym jest. Co do egzaminów majstrowskich, z tego względu postanowienia §§. 37. do 40. ustawy z dnia 9. Lutego 1849. przy cechach w §. 24. l. c. wzmiankowanych procederów zastosowane być nie mogą.

Z tej przyczyny należy §. 3. do I. normalnego statutu dla takiego cechu, np. dla cechu mularskiego odmienić, jak następuje:

I. Przyjąć się mający wykazać musi swoją zdolność do wykonywania (procederu mularskiego.)

Do wykazu tej zdolności dostateczne jest požądane w §. 45. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1849. zaświadczenie rejencji.

Do §. 3. II.

Dla ułatwienia przyjęcia wszystkich rzemieślników do cechów, w §. 61. ustawy z dnia 9. Lutego 1849. na wniosek do obrad przygotowawczych przybranych rzemieślników, postanowionem jest, iż aż do skutecznój rewizji istniejących statutów cechowych, dotychczasowe należności od przyjęcia (wstępne) tak daleko pobierane być mają, o ile takowe summe 5 talarów nie przenoszą. Pobieranie więc wyższej należności i przy rewizji starszych (dawniejszych) i przy postanowieniu

stellung neuer Innungsstatuten nicht zu genehmigen. Nur wenn eine Innung ihren Mitgliedern besondere materielle Vortheile, z. B. den Mitgebrauch einer, bedeutende Unterhaltungskosten erfordernden gewerblichen Anstalt, die Theilnahme an den Nutzungen eines erheblichen Korporationsvermögens, oder den Anspruch auf Unterstützung der Hinterbliebenen aus einer, mit ausreichenden Mitteln versehenen, von der Korporation unterhaltenen Sterbekasse u. s. w. gewährt, darf im Statute den neu zutretenden Genossen ausnahmsweise die Entrichtung eines, den Verhältnissen entsprechenden, nicht zu hohen Einkaufsgelbes für die Einräumung jener ungewöhnlichen Vortheile, neben dem gewöhnlichen Antrittsgelbe angefohlen werden. Die Zahlung des Einkaufsgelbes ist dann, mit Bezeichnung der Gegenleistung, unter den Bedingungen der Aufnahme besonders festzusetzen. In Betreff der Zahlungen und Abgaben, welche früher bei manchen Innungen von den neu aufgenommenen Mitgliedern an verschiedene Kassen und Gehungsberechtigte zu entrichten waren, sind die Bestimmungen in den §§. 60. ff. der Verordnung vom 9. Februar 1849 zu beachten.

Zu §. 4.

In den Statuten großer Innungen kann die Erörterung der Aufnahme-Gesuche auch in der Weise geregelt werden, daß die beim Obermeister eingegangenen Meldungen, so weit sie durch Erfüllung der allgemeinen Bedingungen der Aufnahme unterstützt sind, in der nächsten Innungs-Versammlung zum Vortrag kommen, und zur Geltendmachung der gegen die Aufnahme einzelner Bewerber etwa anzuführenden Gründe eine, im Statut bestimmte, präklusivische Frist offen bleibt. Werden solche Bedenken erhoben, so muß die Innungs-Versammlung darüber entscheiden. Erfolgt kein Einspruch, so kann der Vorstand der Innung die Aufnahme, mit der im §. 5. des Normalstatuts bezeichneten Wirkung, bewilligen.

Von verschiedenen Seiten ist eine Milderung der, im §. 4. des Normalstatuts in Bezug genommenen Bestimmungen des §. 107. der Gewerbe-Ordnung dahin gewünscht worden:

„daß Gewerbetreibenden, welche wegen eines der, im §. 103. zu I. der Gewerbe-Ordnung vom 17. Januar 1845 erwähnten Verbrechen verurtheilt worden, wenn sie nach der Verurtheilung während eines (im Statut zu bestimmenden) Zeitraums sich vorwurfsfrei geführt haben, und wenn ihnen die allgemeinen bürgerlichen Ehrenrechte wieder verliehen worden, die Aufnahme durch Beschluß der Innungs-Versammlung bewilligt werden könne.“

Ein derartiger Zusatz kann in den Spezialstatuten dem §. 4. des Normalstatuts beigelegt werden. Die darin enthaltene Abweichung von den Bestimmungen im §. 107. der Gewerbe-Ordnung bedarf aber nach §. 120. am angeführten Orte der Zustimmung der Gemeinde des Ortes, in welchem die Innung ihren Sitz hat.

Zu §. 6.

Der §. 6. des Normalstatuts enthält eine Anwendung der Bestimmungen im §. 62. der Gewerbe-Ordnung vom 17. Januar 1845 auf die Innungsverhältnisse. Unter dem dort erwähnten „qualificirten Stellvertreter“ ist ein solcher

neuer Statutów cechowych, dozwolić nie powinno się. Tylko wtenczas, kiedy którykolwiek cech członkom swoim szczególne materjalne korzyści, np. współużytek z zakładu procederowego, znacznych na utrzymanie jego wymagającego nakładów, współużytek od znacznego korporacyjnego majątku, albo prawo do zapomózki pozostałych, z kassy pogrzebowej w dostateczne fundusze zaopatrzonej i od korporacji utrzymywanej i t. p. zabezpieczy, można w statucie, od nowo przystępujących członków wyjątkowo stosownego podług okoliczności, niezawysokiego wstępnego, za ustąpienie owych nadzwyczajnych korzyści, obok zwyczajnego wstępnego domagać się. Opłatę wstępnego należy podówczas, z wyłączeniem wzajemnych zapewnień, pomiędzy warunkami przyjęcia osobno ustanowić. Względem opłat i podatków, które dawniej przy niektórych cechach przez nowo przyjęte członki do rozmaitych kass i innym do pobierania upoważnionym osobom składane być musiały, postanowienia w §§. 60. etc. ustawy z dnia 9. Lutego 1849., zachować należy.

Do §. 4.

W statutach wielkich cechów może rozpoznawanie podań o przyjęcie i w ten sposób uporządkowane zostać, iż nadeszłe do starszego mistrza zameldowania, o ile przez dopełnienie ogólnych warunków przyjęcia poparte są, na przyszlém posiedzeniu cechu do rozprawy wzięte i na poparcie jakowych przeciw przyjęciu pojedynczych aspirantów zająć mogących przyczyn, w statucie pewny prekluzyjny termin dozwolony będzie. Na przypadek podniesienia takich wątpliwości, mogą przełożeni cechu przyjęcie, z skutkiem w §. 5. statutu normalnego oznaczonym, dozwolić.

Z różnych stron wynurzono życzenia zmoderowania postanowienia §. 107. regulaminu procederowego w §. 4. statutu normalnego allegowanego, w ten sposób:

»aby procedernikom, którzy dla zbrodni w §. 103. ad I. regulaminu procederowego z dn. 17. Stycznia 1845. wytkniętj, osadzeni zostali, ale po osądzeniu w przeciągu (w statutach oznaczyć się mającego) czasu nieskazitelnie się sprawowali i do ogólnych obywatelskich honorowych praw przywrócenia zostali, przyjęcie przez uchwałę zebrania cechowego dozwolonem być mogło.«

Takowy dodatek może w szczególnych statutach, do §. 4. statutu normalnego zostać dołączony. Objęte w tém zбочenie od postanowień w §. 107. regulaminu procederowego wymaga jednak podług §. 120. l. c. przychylenia się do tego gminy miejsca pobytu cechowego.

Do §. 6.

Paragraf 6. statutu normalnego zawiera w sobie zastosowanie postanowień w §. 62. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845. do stosunków cechowych. Pod wzmiankowanym tam »usposobionym

zu verstehen, welcher zum selbstständigen Betriebe des betreffenden Gewerbes befähigt ist. Gehört das Gewerbe der Wittve oder der minderjährigen Erben des verstorbenen Innungs-Genossen zu den, im §. 23. der Verordnung vom 9. Februar 1849 genannten Handwerken, so muß der Stellvertreter, den im §. 3. zu I. des Normal-Statuts geforderten Nachweis der gewerblichen Befähigung geführt haben. Gehört das Gewerbe zu den im §. 24. jener Verordnung erwähnten, so muß der Stellvertreter das im §. 45. der Gewerbe-Ordnung vorgeschriebene Befähigungszeugniß der Regierung besitzen.

Zu §. 8.

Durch die Statuten der einzelnen Innungen kann das Stimmrecht von einem gewissen Umfange des Gewerbebetriebes abhängig gemacht, oder verschiedenartig abgestuft werden. Eine Abweichung von der, dem §. 115. der Gewerbe-Ordnung entlehnten Bestimmung des Normal-Statuts, daß nur diejenigen Genossen der Innung, welche ihr Gewerbe während des vorhergehenden Jahres selbstständig betrieben haben, berechtigt sein sollen, bei den Beschlüssen mitzustimmen, bedarf nach §. 120. am angeführten Orte der Zustimmung der Gemeinde.

Zu §. 9.

Wenn eine Innung die Beforgung der Botengeschäfte (§. 27.) dem zuletzt beigetretenen Genossen (Jungmeister) zur Pflicht machen will, so ist diese Verpflichtung jedes neu zutretenden Mitgliedes im §. 9. mit zu erwähnen. Die näheren Bestimmungen über die Obliegenheiten des Jungmeisters, über seine Stellvertretung in Verhinderungsfällen und über die Mittel, durch welche er zur Erfüllung seiner Verpflichtungen im Falle der Weigerung angehalten werden soll, finden dann die geeignete Stelle im §. 27. des Statuts. — Auch wenn die Genossen der Innung gewisse Verpflichtungen in Betreff der Leichenfolge übernehmen sollen, gehören die hierüber zu treffenden Bestimmungen in einen nach §. 9. einzuschaltenden Paragraphen des Innungs-Statuts. So kann z. B. festgesetzt werden:

„Stirbt ein Innungs-Genosse, oder die Ehefrau eines Innungs-Genossen, so haben die jüngeren Genossen nach der jedesmaligen Anordnung des Obermeisters die Leiche zu Grabe zu tragen. Wer sich der Erfüllung dieser Verpflichtung ohne zureichende Entschuldigungsgründe entzieht, verwirkt eine Ordnungsstrafe bis zu . . . Silbergroschen. Auch für die übrigen Genossen der Innung ist es Ehrenpflicht, die Leiche zu begleiten.“

Zu §§. 15. 16.

Ueber die Zahl und die Zeit der erforderlichen Versammlungen sind in das Spezial-Statut jeder Innung die, nach deren Verhältnissen nöthigen Bestimmungen aufzunehmen.

Die Bestimmungen des Normal-Statuts über die Zusammenberufung der außerordentlichen Versammlungen und über die Bekanntmachung der Berathungsgegenstände vor der Abhaltung jeder Versammlung, bezeichnen das geringste Maaß der Formlichkeiten, welche notwendig sind, um die größere Zahl der Innungs-Genossen zur Theilnahme an

zastępcą« domyslać się należy takiej osoby, któraby właściwy proceder sama sprawować była w stanie. Jeżeli rzemiosło wdowy albo małoletnich successorów zmarłego brata cechowego, do rzemiosł w §. 23. ustawy z dnia 9. Lutego 1849. wzmiankowanych należy, zastępcą, podług przepisu w §. 3. ad I. normalnych statutów zawartego, zdolność swoją rzemieślniczą udowodnić, jeżeli zaś rzemiosło do wzmiankowanych w §. 24. owej ustawy należy, zastępcą przepisane świadectwo rejencyi posiadać winien.

Do §. 8.

Przez statuta oddzielnych cechów prawo głosowania od pewnego obrębu procederu zawisłém uczynić, albo na różny sposób stopniowo ograniczyć można. Zboczenie od postanowienia normalnego statutu z §. 115. regulaminu procederowego wyjątego, podług którego tylko ci członkowie cechu, którzy swój proceder w ciągu poprzedniego roku samodzielnie sprawowali, do głosowania pospołu przy uchwałach, uprawnieni są, wymaga podług §. 120. l. c. przychylenia się do tego gminy.

Do §. 9.

Jeżeli którykolwiek cech powinności woźnego (§. 27.) na ostatku przystąpionemu członkowi (młodszemu bratu) polecić chce, o tej każdego nowo przystąpionego członka powinności w §. 9. także wzmiankę uczynić należy. Bliższe postanowienia o powinnościach młodszego brata, o zastępowaniu go w przypadkach przeszkody i o środkach, przez które w przypadku wzbraniania się, przymuszonym być ma, znajdują stosowne miejsce w §. 27. statutu. — W przypadku, że członkowie cechu pewne powinności przy kondukcje pogrzebowym podejmować mają, mające się w tej mierze uczynić rozporządzenia także do osobnego po za §. 9. umieścić się mającego paragrafu statutu cechowego należą. — Tak np. postanowić można:

»że jeżeli członek cechowy lub jego małżonka z tym tu rozstanie się światem, młodszy bracia, podług kaźdoczesnego rozporządzenia starszego brata mistrza, ciało do grobu zanieść winni. Kto się od obowiązku tego, bez dostatecznie usprawiedliwiających go przyczyn, wyłamuje, podpada karze porządkowej aż do sgr. . . . I dla drugich członków cechu jest powinnością honorową ciała asystować.«

Do §§. 15. 16.

Postanowienia normalnego statutu, tyczące się zwoływania nadzwyczajnych zebrań i obwieszczenia przedmiotów obradowych, przed odbyciem każdego posiedzenia, oznacza najmniejsza miara formalności, które potrzebne są, aby większą liczbę członków cechowych do udziału przy zebraniach, na których ważne przedmioty obradowane będą, spowodować i aby pojedynczych od uszczerbku ochronić, na któreby się przez uchwały słabo zwiedzonych posiedzeń, narazić mogli. Od dopełnienia przepisanych tamże warunków nie może

den Versammlungen, in welchen wichtige Gegenstände zur Berathung kommen, zu veranlassen, und um die Einzelnen gegen die Nachteile zu sichern, in welche sie durch Beschlüsse schwach besuchter Versammlungen versetzt werden können. Von der Erfüllung der dort vorgeschriebenen Erfordernisse kann daher keine Innung entbunden werden. Befindet sich dagegen eine Innung in der Lage, jene Formlichkeiten zur Bequemlichkeit der Berufenen zu vervollständigen, z. B. durch Bekanntmachung des Versammlungstermins im Lokalblatte oder Kreisblatte, oder durch Anschlag der Einladungen an öffentlichen Orten, so bleibt ihr überlassen, die hierauf sich beziehenden Ergänzungen in den Entwurf ihres Statuts aufzunehmen.

Zu §. 18.

Die Bestimmungen des Normal-Statuts in Betreff der Ueberwachung der Gesetzmäßigkeit der Innungsverhandlungen durch den Beisitzer, gründen sich auf den §. 113. der Gewerbe-Ordnung, und es darf davon in keinem Statut abgewichen werden.

Zu §§. 21. 22.

Im Normal-Statut ist die Zahl der Mitglieder des Vorstandes, die Benennung derselben, die Art ihrer Wahl, die Dauer der Wahlzeit, und die Vertheilung der dem Vorstande überwiesenen Geschäfte unter die einzelnen Mitglieder nur beispielsweise festgesetzt. Es bleiben daher die Bestimmungen über alle diese Punkte den Statuten der einzelnen Innungen nach den Vorschlägen der Beteiligten anheimgegeben. Die Bestätigung der Wahl des Vorstandes durch die Kommunalbehörde ist im §. 112. der Gewerbe-Ordnung vorgeschrieben, und in jedem Statut vorzubehalten.

In den Statuten größerer Innungen, deren zahlreiche Mitglieder nicht ohne Schwierigkeiten zur Erledigung aller, im Normal-Statut der Innungsversammlung vorbehaltenen, Angelegenheiten zusammenberufen werden können, ist zur Erleichterung der Innungsverwaltung ein Theil jener Angelegenheiten, entweder dem Vorstande, oder einem, zwischen dem Vorstande und der Innungsversammlung stehenden Ausschusse der Innung zu übertragen.

Im ersten Falle kann die Zahl der, im §. 21. erwähnten Mitglieder des Vorstandes, den Verhältnissen der Innung entsprechend, vermehrt, und im §. 24. das Verzeichniß der Angelegenheiten, welche von dem versammelten Vorstande zu erledigen sind, vervollständigt werden.

Soll ein Theil der, im Normal-Statut der Innungsversammlung vorbehaltenen Befugnisse auf einen besonderen Ausschuss übergehen, so sind im Statut zu bestimmen:

- a) die Zahl und die Wahl der Ausschussmitglieder;
- b) die Bedingungen der Wählbarkeit zum Mitgliede des Ausschusses;
- c) die Verpflichtung zur Annahme der Wahl;
- d) die Dauer der Wahlzeit und die erforderliche Erneuerung der Wahlen;
- e) die Befugnisse des versammelten Ausschusses, die Berufung der Mitglieder zu den Versammlungen, die Leitung der Berathungen durch den Obermeister, die zur Beschlussfähigkeit erforderliche Zahl der anwesenden Mitglieder, die Mehrheit der Stimmen, welche

wiege żaden cech zostać uwolnionym. Jeżeli się zaś cech czuje być powodowanym, owe formalności dla wygody zaproszonych uzupełnić, np. przez obwieszczenie terminu posiedzenia w dzienniku miejscowym lub dzienniku powiatowym, lub przez przybicie cytacyi na rogach i w publicznych miejscach, pozostawia się temuż do woli jego, to, co do uzupełnienia tego się ściąga, w projekcie do statutów umieścić.

Do §. 18.

Postanowienia normalnego statutu, dotyczące się czuwania nad prawnością czynności cechowych, przez asystującego członka rady komunalnej, zasadzają się na §. 113. regulaminu procederowego i nie wolno od tychże w żadnym statucie zbacać.

Do §. 21. 22.

W normalnym statucie, liczba członków przełożonych, ich wymienienie, ich sposób oboru, czas trwania oborów i podział prac przełożonym poruczonych, pomiędzy pojedynczych członków, tylko dla przykładu postanowiona jest. Postanowienia więc co do wszystkich tych punktów statutów pojedynczych cechów propozycjom udział w tém mających, zostawione są. Potwierdzenie wyboru przełożonych przez władze komunalne, w §. 112. regulaminu procederowego przepisane jest i powinno w każdym statucie zostać zastrzeżonem.

W statutach większych cechów, których liczna ilość członków, nie bez trudności do załatwienia wszystkich, w normalnym statucie zebrania cechowego zastrzeżonych interesów, sproszoną być może, należy, ku ułatwieniu administracji cechowej, część tych interesów, albo przełożonym, albo komitetowi, pomiędzy przełożonymi a zebraniem cechowym zostającemu, polecić.

W pierwszym przypadku może liczba wzmiankowanych w §. 21. członków przełożonych, podług stosunków cechu pomnożoną, albo w §. 24. wykaz czynności, przez zebranych przełożonych załatwić się mających, uzupełnioną zostać.

Jeżeli część praw, w normalnym statucie zebrania cechowego, zastrzeżonych, na osobny komitet przelana być ma, w statucie postanowić należy:

- a) liczbę i wybór członków komitetu;
- b) warunki wyboru na członka komitetu;
- c) obowiązek do przyjęcia wyboru;
- d) przeciąg czasu wyborów i potrzebne odnowienie wyborów;
- e) prawa zebranego komitetu, zwołanie członków na zebrania, kierowanie obradami przez starszego mistrza, liczba przytomnych członków do zdolności uchwały potrzebna, większość głosów, od której uchwała zawisa, spisanie i podpisanie uchwał, forma

bei der Abfassung der Beschlüsse entscheidet, die Niederschreibung und Vollziehung der Beschlüsse, die Form der Ausfertigung der Beschlüsse, wenn solche Ausfertigungen nöthig werden.

Die Zuziehung des Beisitzers bei den Berathungen und Beschlüssen des die Innungsverammlung vertretenden Ausschusses muß eben so, wie es im §. 18. des Normal-Statuts für die Innungsverfassungen geschehen, in den betreffenden Statuten vorgeschrieben werden.

Zu §. 26.

Die Bestimmungen des Normal-Statuts über die Entschädigung der Vorstandsmitglieder für Zeitverräumnisse u. s. w., sind für diejenigen Innungen entbehrlich, bei welchen der geringere Umfang der Geschäftsverwaltung die Gewährung solcher Entschädigungen nicht erfordert.

Zu §. 27.

In Betreff der Fassung dieses Paragraphen in denjenigen Statuten, welche die Geschäfte des Innungsboten dem Jungmeister übertragen, sind die Bemerkungen zu §. 9. zu berücksichtigen.

Bei Innungen, deren Geschäftsführung viele schriftliche Arbeiten erfordert, kann die Annahme eines Innungsschreibers und dessen Befoldung aus der Innungskasse nothwendig sein. In solchen Fällen sind die Bestimmungen des §. 27. durch Erwähnung des Innungsschreibers neben dem Innungsboten zu ergänzen.

Zu §. 29.

Die Bestimmungen des §. 29. beruhen auf den Vorschriften des Allgemeinen Landrechts, Th. II. Tit. 6. §§. 83., 85., Tit. 8. §§. 151., 210., 211. und des Allerhöchsten Erlasses vom 12. Juni 1838 (Ges.-Samml. Nr. 1911.). Wo diese Vorschriften Gesetzeskraft haben, bedingt ihre Beachtung die Gültigkeit der ihnen unterliegenden Rechtsgeschäfte. Aber auch in den übrigen Landestheilen empfiehlt die Rücksicht auf möglichste Sicherung der Innungen gegen Uebervorteilungen die Aufnahme des §. 29. des Normal-Statuts in alle Innungs-Statuten.

Zu §. 31.

Die Höhe der laufenden Beiträge, die Zeit ihrer Fälligkeit und die Folgen, welche an die Verzögerung der Einzahlung sich knüpfen, sind in jedem Statute nach den besonderen Verhältnissen der Innung zu bestimmen.

Zu §. 36.

Die Bestimmungen über die Aufbewahrung der Urkunden, Kassenbestände, Verhandlungen etc., so wie über die Rechnungslegung können in den Statuten nach den Verhältnissen jeder Innung ergänzt oder abgeändert werden.

Zu §. 37.

Wenn bei der Innung eine Krankenkasse oder Sterbekasse für sämmtliche Genossen schon besteht, können die Theilnahmerechte und die Grundsätze der Verwaltung entweder im Innungsstatut festgesetzt, oder den besonderen Kassenstatuten vorbehalten werden. Letzteres muß geschehen, wenn nicht alle Innungs-Genossen bei der Sterbekasse

wygotowania uchwał, gdy takie wygotowania potrzebnymi stają się.

Przybranie assistującego członka rady miejskiej do obrad i uchwał zastępującego zebranie cechowe komitetu, musi tak, jak się w §. 18. normalnego statutu dla zebrań cechowych stało, w właściwych statutach zostać przepisaniem.

Do §. 26.

Postanowienia normalnego statutu względem wynadgródzenia przełożonych członków za zmułę czasu i t. d. dla tych cechów nie są potrzebne, u których mniejszy zakres zawiadywania sprawami takich wynadgródzeń nie wymaga.

Do §. 27.

Co do składu tego paragrafu w tych statutach, które zatrudnienia woźnego cechowego, młodszym braciom poruczają, należy uwagi do §. 9. uwzględnić.

U cechów, których zawiadywanie interesami, dużo piśmiennych prac wymaga, może się przyjęcie pisarza cechowego i płaca dla niego, z kassy cechowej potrzebną stać. W takim razie należy postanowienia §. 27. przez wymienienie pisarza cechowego obok woźnego cechowego uzupełnić.

Do §. 29.

Postanowienia §. 29. zasadzają się na przepisach powszechnego prawa krajowego Część II. Tit. 6. §. 83. 85. Tit. 8. §§. 151. 210. 211. i najwyższego rozkazu gabinetowego z dnia 12. Czerwca 1838. (Zbiór praw Nr. 1911.) Gdzie te przepisy obstają w mocy prawa, stanowi ich zachowanie ważność ulegających im spraw prawnych. Ale i w innych częściach kraju poleca względ na największe zabezpieczenie cechów od pokrzywdzeń przeniesienie §. 29. normalnego statutu do wszystkich statutow cechowych.

Do §. 31.

Kwota bieżących składek, czas ich oddania i skutki, które opóźnienie ich złożenia za sobą pociągają, w każdym statucie podług szczególnych warunków cechu oznaczone być powinny.

Do §. 36.

Postanowienia względem schowania dokumentów, zapasów kassowych, akt etc., jako téż względem składania rachunków, mogą w statutach podług okoliczności każdego cechu zostać uzupełnione albo odmienione.

Do §. 37.

Kiedy u cechu kassa dla chorych albo kassa pogrzebowa dla wszystkich członków już exystuje, mogą prawa udziałowe i zasady administracji albo w cechowym statucie postanowione, albo osobnym statutem kassowym zostać zastrzeżone. To ostatnie nastąpić musi, kiedy nie wszyscy członkowie cechu do kassy pogrze-

betheiligt sind, oder wenn zur Sterbekasse auch andere Mitglieder als Innungs-Genossen gehören, weil in solchen Fällen die Angelegenheiten der Sterbekasse nicht vollständig mit den Angelegenheiten der Innung zusammenfallen.

Besitzt die Innung eine zum Gebrauche aller Innungs-Genossen bestimmte Anstalt, z. B. eine Walle, so sind auch die für deren Benutzung und Verwaltung maßgebenden Grundsätze, die für den Mitgebrauch zu entrichtenden Wallgelder u. s. w. entweder in einem besondern Abschnitte des Innungsstatuts festzusetzen, oder einer von der Innungsverammlung zu genehmigenden Wallordnung ic. vorzubehalten.

Zu §. 39.

Vorschriften über allgemeine Verhältnisse der Gesellen, insbesondere über die Unterbringung arbeitsuchender Gesellen bei Meistern, über die Einrichtung und Verwaltung der Gesellenkassen u. s. w., sind zur Aufnahme in die Innungsstatuten nicht geeignet. Denn einerseits ist die frühere Beschränkung der Gesellenkassen und Verbindungen zur gegenseitigen Unterstützung, auf die bei Innungs-Genossen arbeitenden Gesellen, nach §. 144. der Gewerbe-Ordnung vom 17. Januar 1845 nicht mehr zulässig, andererseits können durch Innungsstatuten weder für die bei andern Meistern arbeitenden Gesellen, noch auch für die nicht zur Innung gehörenden Arbeitgeber diejenigen Bestimmungen festgesetzt werden, welche zur Herstellung einer zweckmäßigen Ordnung im Gesellenwesen nöthig sind. Die Grundlagen für diese Ordnung müssen deshalb durch Ortsstatuten (§§. 168., 169. der Gewerbe-Ordnung, §§. 46., 57., 59. der Verordnung vom 9. Februar 1849) geschaffen und die geeigneten Anordnungen sowohl für die Mitglieder der Innungen und deren Gesellen, wie für die übrigen Meister und die bei diesen beschäftigten Gesellen, gleichmäßig getroffen werden.

Auch die, im Titel VII. der Gewerbe-Ordnung vom 17. Januar 1845 und in der Verordnung vom 9. Februar 1849 enthaltenen Bestimmungen über die Verhältnisse zwischen den Gesellen und ihren Arbeitgebern, über die gegenseitigen Verpflichtungen, über die Entlassung der Gesellen u. s. w. sind in die Innungsstatuten nicht aufzunehmen, weil diese Wiederholung gesetzlich bestehender Vorschriften an sich unnöthig ist, und weil das Statut, wenn es die Betheiligten vollständig über die bestehenden Vorschriften belehren sollte, sehr ausführlich sein müßte. Auf die betreffenden allgemeinen Vorschriften ist daher im §. 39. des Normal-Statuts nur nachrichtlich hingewiesen.

Dagegen eignen sich zur Aufnahme in die Innungsstatuten solche Bestimmungen über das Arbeitsverhältniß zwischen den Innungs-Genossen und ihren Gesellen, welche die allgemeinen Vorschriften der Gewerbe-Ordnung vom 17. Januar 1845 in Beziehung auf die einzelne Innung ergänzen, und nach §. 135. am angeführten Orte, in Ermangelung vertragmäßiger Festsetzungen zwischen den Betheiligten, in Streitfällen die nächste Entscheidungsnorm geben sollen, z. B. Bestimmungen über die innungsmäßige Kündigungsfrist, über Lohn und Kost derjenigen Gesellen, welche ohne besondere Verabredung hierüber bei einem Innungs-Genossen in Arbeit getreten sind, über die Vergütung

bowej naleza, lub kiedy do kassy pogrzebowej i inni niecechowi naleza, poniewaz w takich przypadkach interessa kassy pogrzebowej z interessami cechu nie ze wszystkiem zgadzaja sie.

Gdy się cech znajduje w posiadaniu zakładu dla użytku wszystkich cechowych członków przeznaczonego, np. folusza, tedy i zasady dla użycia i administracyi onegoż za podstawę służące, zapłata za wspólne używanie folusza i t. p. albo w osobnym artykule cechowego statutu postanowione, albo dla ustawy foluszowej etc. przez zebranie cechu zaaprobowanej zastrzeżone być powinny.

Do §. 39.

Przepisy względem ogólnych stosunków czeladników, a szczególnie względem pomieszczenia czeladników o robotę u majstrów starających się, względem urzadzienia i administrowania kassy czeladniczej i t. d. do umieszczenia ich w statutach kassowych nie kwalifikują się. Bo z jednej strony dawniejsze ograniczenie kass czeladniczych i związków ku wzajemnemu wspieraniu, co do czeladników u majstrów cechowych pracujących, podług §. 144. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845. już nie może mieć miejsca; a powtórnie nie mogą przez cechowe statuta ani dla pracujących u innych mistrzów czeladników, ani też dla mistrzów do cechu nienależących, te przepisy postanowione być, które dla zaprowadzenia dobrego porządku w interesach czeladniczych potrzebne są. Zasady dla tego porządku powinny więc przez miejscowe statuta (§§. 168. 169. regulaminu procederowego; §§. 46. 57. 59. ustawy z dnia 9. Lutego 1849.) zjednane i stosowne rozporządzenia tak dla członków cechu i ich czeladników, jako też dla drugich majstrów i w tychże pracujących czeladników, zostać zarówno uczynione.

Podobnież zawarte w Tytule VII. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845. i w ustawie z dnia 9. Lutego 1849. postanowienia, tyżące się stosunków pomiędzy czeladnikami i ich pryncypalami, tudzież wzajemnych powinności i odprawienia czeladzi i t. d. w statutach cechowych miejsca mieć nie powinny, ponieważ-takowe powtórzenie na prawie zasadzających się przepisów samo przez się nie potrzebnem jest, i ponieważ by statut, gdyby interessentów z istniejącymi przepisami dostatecznie obeznać miał, bardzo dokładnym być musiał. Na właściwe ogólne więc przepisy w §. 39. normalnego statutu tylko dla wiadomości wskazano.

Przeciwnie zaś kwalifikują się do umieszczenia w statuta cechowe postanowienia, tyżące się stosunku robotczego pomiędzy członkami cechowemi a ich czeladnikami, które ogólne przepisy regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845. względem pojedynczego cechu uzupełniają i podług §. 135. l. c. w niedostatku umownych (kontraktowych) postanowień pomiędzy interessentami, w zachodzących sporach najbliższą normę do rozstrzygnięcia podać mają, np. postanowienia cechowego czasu wypowiedzenia, względem zasług i strawy tych czeladników, którzy bez osobnej umowy w tej mierze do majstra cechowego na robotę wstąpili, wzglę-

der die gewöhnliche tägliche Arbeitszeit überschreitenden Arbeitsstunden.

Sollen Bestimmungen über die Dauer der täglichen Arbeitszeit in das Statut aufgenommen werden, so muß zuvor die Festsetzung der Arbeitsstunden für das betreffende Handwerk, den Bestimmungen des §. 49. der Verordnung vom 9. Februar 1849 gemäß, durch den Gewerberath, oder wo ein solcher nicht besteht, durch die Kommunalbehörde (§. 22. a. a. D.) erfolgt sein.

Die geeignete Stelle für solche Bestimmungen ist, wenn die Verhältnisse einer Innung für deren Aufnahme in das Innungsstatut sprechen, hinter dem §. 39. des Normal-Statuts.

Im Normal-Statut sind die, im Titel VII. der Gewerbe-Ordnung neben den Gesellen erwähnten „Gehülfen“ nicht genannt, weil für die Gesellen der Schuhmacher und der meisten andern Handwerker die Bezeichnung „Gehülfe“ nicht üblich ist. In den Statuten solcher Innungen, bei welchen die Gesellen „Gehülfen“ heißen, wird letztere Bezeichnung überall, wo im Normal-Statut von „Gesellen“ die Rede ist, zu wählen sein.

Zu §. 40.

Die Lehrlinge der Innungs-Genossen stehen nach den Vorschriften der Gewerbe-Ordnung in einem nähern Verhältnisse zur Innung, auf welches die §§. 40. ff. des Normal-Statuts sich beziehen.

Der Zweck der hier aufgenommenen Anordnungen geht dahin, die Aufsicht der Innung über die Annahme, Behandlung und Entlassung der Lehrlinge zu sichern. Die allgemeinen Bestimmungen der Gewerbe-Ordnung über die Befugniß der Innungs-Genossen zur Annahme von Lehrlingen, über die gegenseitigen Verpflichtungen zwischen dem Lehrherrn und dem Lehrlinge, und über die Gründe, aus welchen das Lehrverhältniß aufgehoben werden kann, sind aus den oben zu §. 39. bemerkten Rücksichten weggelassen.

Als ergänzende Unterscheidungsnormen, im Sinne des §. 135. der Gewerbe-Ordnung, können dagegen in die Statuten Bestimmungen über die Auseinandersetzung des Lehrherrn und des Lehrlings bei etwaiger Auflösung des Lehrverhältnisses vor Ablauf der Lehrzeit, aufgenommen werden; z. B. die von mehreren Seiten vorgeschlagene Festsetzung:

„daß im Falle des §. 154. der Gewerbe-Ordnung zwei Drittheile des bedungenen Lehrgeldes für das erste Jahr und ein Drittheil für das zweite Jahr gerechnet werden sollen;“

oder daß in dem gedachten Falle:

„der Lehrherr, wenn kein Lehrgeld bedungen worden, Ersatz für die Beföstigung des abgehenden Lehrlings während der Dauer des bestandenen Lehrverhältnisses, zu fordern habe.“

In mehreren früher genehmigten Innungsstatuten ist, nach den Anträgen der Bethelligten, festgesetzt:

„daß kein Innungs-Genosse gleichzeitig mehr als zwei (oder drei) Lehrlinge halten dürfe.“

Nach näherer Erwägung ist jedoch von der ferneren Einführung einer solchen, in der Verordnung vom 9. Februar 1849 nicht begründeten Beschränkung, welche zugleich dem,

dem wynadgrodenia za godziny robocze, zwyczajny dzienny czas roboczy przekraczające.

Jeżeli postanowienia względem dziennego przeciągu czasu roboty w statucie umieszczone być mają, naten- czas musi nasamprzód postanowienie godzin roboty dla właściwego rzemiosła podług postanowień §. 49. ustawy z dnia 9. Lutego 1849., przez radę procederową, lub gdzie takiej nie masz, przez radę komunalną (§. 22. l. c.) nastąpić.

Właściwe miejsce dla takich postanowień jest, kiedy stosunki cechu za umieszczeniem w statucie cechowym przemawiają, po za §. 39. statutu normalnego.

»Pomocnicy« w Tytule VII. regulaminu procederowego, obok czeladników wzmiankowani, w statucie normalnym dla tego wymienieni nie są, że czeladnicy szewscy i inni podług zwyczaju »pomocnikami« nie nazywają się. W statutach takich cechów, przy których czeladnicy »pomocnikami« nazywają się, nazwisko to wszędzie, gdzie w statucie normalnym o »czeladnikach« mowa jest, użytém być powinno.

Do §. 40.

Ucznie członków cechowych stoją podług przepisów regulaminu procederowego w bliższym stosunku z cechem, do którego się §§. 40. etc. normalnego statutu ściągają.

Cel tu umieszczonych rozporządzeń jest ten, aby dozór cechu nad przyjmowaniem, traktowaniem i wyzwalaniem uczni zabezpieczyć. Ogólne postanowienia regulaminu procederowego, względem służącego członkom cechowym prawa do przyjmowania uczni, względem wzajemnych obowiązków pomiędzy pryncypałem a uczniem, i względem przyczyn, dla których stosunek naukowy zniesiony być może, z powyżej do §. 39. przytoczonych względów wypuszczone są.

W to miejsce można za uzupełniające stanowcze prawidła, w myśl §. 135. regulaminu procederowego, w statutach umieścić postanowienia względem pogodzenia pryncypała i ucznia przy rozwiązaniu stosunku naukowego przed upłynieniem czasu terminowania; np. postanowienie z kilku stron zaproponowane:

»aby w przypadku §. 154. regulaminu procederowego $\frac{2}{3}$ umówionej należytości za naukę za pierwszy rok i $\frac{1}{3}$ za drugi rok rachowana była;«

albo téż, aby w wspomnionym przypadku:

»pryncypał, kiedy żadna należytość za naukę zastrzeżoną nie została, wynadgrodenia za strawę oddalającego się ucznia za czas odbytej nauki, domagać się miał prawo.«

W kilku dawniej potwierdzonych cechowych statutach na wniosek interessentów postanowioném było:

»aby żadnemu z członków cechowych razem więcej jak 2ch (albo 3ch) uczni trzymać nie wolno było.«

Wziąwszy jednak rzecz bliżej na rozważę, od dal- szego wprowadzenia takiego, w ustawie z dnia 9. Lutego 1849. nieuzasadnione ograniczenia, któreby zara-

von den Gewerbetreibenden selbst gewünschten Eintritte in die Innungen entgegenwirken würde, Abstand zu nehmen.

Bei manchen Innungen läßt sich die Zahl der von den einzelnen Genossen zu haltenden Lehrlinge schon wegen deren Unentbehrlichkeit zum Gewerbebetriebe nicht beschränken. Aber auch wo dies nicht der Fall ist, kann eine solche, nur die Innungs-Genossen treffende Beschränkung, von welcher die, nicht zur Innung gehörenden Gewerbetreibenden frei bleiben müssen, den Interessen der Innung nicht entsprechen. Endlich tritt das erwähnte Verbot mit der, zu den Zwecken der Innung gehörenden Fürsorge für die Lehrlinge, in sofern in Widerspruch, als es unter Umständen dem Lehrlinge den Eintritt in die Lehre bei demjenigen Lehrherrn unmöglich macht, zu welchem er das meiste Vertrauen hat, und welcher ihn unter den günstigsten Bedingungen annehmen will.

Demnach ist auf solche Bestimmungen, welche jeden in die Innung tretenden Genossen zur Verzichtleistung auf die Befugniß zur Annahme mehrerer Lehrlinge nöthigen, nicht weiter einzugehen. Dagegen bleibt es den Genossen derjenigen Innungen, welche die Zahl der, in ihr Gewerbe eintretenden Lehrlinge für zu groß halten, überlassen, die zur Verminderung dieses Zubranges geeigneten Maßgaben bei der Annahme neuer Lehrlinge, unter sich freiwillig zu vereinbaren, und auf diesem Wege den beabsichtigten Zweck ohne Beschränkung der gewerblichen Befugnisse zu erstreben.

Zu §§. 41. 45.

Die in den §§. 41. 45. des Normal-Statuts bestimmten Zahlungen für die Aufnahme und für die Entlassung der Lehrlinge sind als Erstattung baarer Auslagen anzusehen, welche für die Innungskasse durch die Erörterung und Erledigung der betreffenden Anträge entstehen.

Höher, als die im Normal-Statut angenommenen Sätze, darf kein Innungsstatut die Kosten der Aufnahme und Entlassung feststellen, vielmehr ist auf möglichste Ermäßigung jener Sätze, bei den einzelnen Innungen hinzuwirken. Die Erhebung anderer Gebühren, welche nicht die Natur baarer Auslagen haben, ist nach den Bestimmungen im §. 159. der Gewerbe-Ordnung nicht zulässig, eben so wenig dürfen, wie es bisher hin und wieder geschehen, die Lehrlinge mit Beiträgen zu einer für die Innungs-Genossen errichteten Krankenkasse herangezogen werden. Zu Beiträgen zu der am Orte bestehenden Gesellenkassen sind nur die entlassenen Lehrlinge, wenn sie dort als Gesellen in Arbeit treten, unter denselben Voraussetzungen und Bedingungen wie andere Gesellen verpflichtet. In Betreff der sonstigen Zahlungen und Abgaben, welche früher bei manchen Innungen für die Aufnahme oder Entlassung von Lehrlingen an verschiedene Kassen und andere Hebungsrechte zu entrichten waren, sind die Bestimmungen in den §§. 60. ff. der Verordnung vom 9. Februar 1849 zu berücksichtigen.

Zu §. 43.

Der §. 43. des Normal-Statuts entspricht den Bestimmungen im §. 153. der Gewerbe-Ordnung vom 17. Januar 1845. In den hier erwähnten Fällen handelt es sich nicht bloß um eine Streitigkeit zwischen Lehrherrn und

zem upragnionemu przez rzemieślników samych przystąpieniu do cechów, na przeszkodzie stawało, odstąpić należy.

U niektórych cechów liczba, przez pojedynczych członków, trzymać się mających uczni, już dla ich koniecznej potrzeby do sprawowania procederu, ograniczać się nie da. Ale i tam, gdzie się tak rzecz nie ma, takowych tylko członków cechowych spotykające ograniczenie, od którego do cechu nienależący procedernicy wolni pozostać winni, interessom cechu odpowiadać nie może. Nakoniec sprzeciwia się wspomniony zakaz należącej do celów cechu pieczy nad uczniami o tyle, o ile uczniowi częstokroć ujmuje sposobność wstąpienia na naukę do tego majstra, w którym największe pokłada zaufanie i który go pod najkorzystniejszymi warunkami przyjąć chce.

Z tej przyczyny, na takie postanowienia, które każdemu do cechu przystępującemu członkowi do zrzeczenia się prawa przyjęcia więcej uczni zmusza, nadal przystać nie należy, zostawia się jednakowoż do woli członków tych cechów, którzy liczbę wstępujących do ich procederu uczni zanadto wielką uważają, stosowne do zmniejszenia tego natłoku środki przy przyjęciu nowych uczni pomiędzy sobą dobrowolnie obmyślać i na tej drodze, bez ograniczenia praw procederowych, cel zamierzony dopiąć.

Do §§. 41. 45.

Postanowione w §§. 41. 45. normalnego statutu opłaty za przyjęcie i wyzwolenie uczni uważać należy za zwrot wyłożonych gotowych należności, które dla kassy cechowej przez rozpoznanie i załatwienie właściwych wniosków urosły.

Wyższych, nad przyjęte w normalnym statucie opłaty kosztów, żaden statut cechowy przy przyjęciu i wyzwolaniu postanawiać nie jest mocen, owszém starać się należy u pojedynczych cechów o jak największe zmoderowanie owych opłat. Pobieranie innych należności, które do natury gotowych wydatków nie należą, podług postanowień w §. 159. regulaminu procederowego nie jest dozwolonem. Podobnie nie wolno, jak się to dotąd tu i owdzie działo, uczni do składek dla kass pogrzebowych członków cechowych utworzonych, pociągać. Do składek dla kass czeladniczych w miejscu znajdujących się, tylko wyzwoleni uczniowie, kiedy tam jako czeladnicy w robotę wstępują, pod temi samemi przypuszczeniami i warunkami, tak jak inni czeladnicy, obowiązani są. Co do innych należności i opłat, które dawniej przy niektórych cechach za przyjęcie i wyzwolenie uczni do rozmaitych kass i na ręce poborców do tego umocowanych oddawano, postanowienia w §§. 60. i t. d. ustawy z dnia 9. Lutego 1849. uwzględnić należy.

Do §. 43.

Paragraf 43. statutu normalnego zgadza się z postanowieniami w §. 153. regulaminu procederowego z dnia 17. Stycznia 1845. W wzmiankowanych tu przypadkach nie chodzi tylko o spór pomiędzy majstrami i uczniami

Lehrling oder dessen Angehörigen, sondern um eine Ausübung des den Innungen beigelegten Aufsichtsrechtes über das Lehrlingsverhältnis. Deshalb ist auch der Rechtsweg gegen die Entscheidung der Innung darüber, ob das Lehrverhältnis aus einem der im §. 43. bezeichneten Gründe aufzulösen sei, nicht zugelassen. Das Normal-Statut überträgt, in Uebereinstimmung mit der Absicht des Gesetzes, die durch das Innungsverhältnis bedingte Entscheidung dem Vorstände, weil bei den meisten Innungen die Zusammenberufung sämtlicher Genossen die vorzugsweise zu beschleunigende Erledigung jener Beschwerdefälle ohne Noth verzögern und erschweren würde.

Zu §. 48.

Im §. 48. des Normal-Statuts ist vorausgesetzt, daß für die, im §. 137. der Gewerbe-Ordnung erwähnten Streitigkeiten der selbstständigen Gewerbetreibenden mit ihren Gesellen oder Lehrlingen eine besondere Behörde nicht besteht. In den Statuten derjenigen Innungen, für welche die vorstehende Voraussetzung nicht zutrifft, weil die Genossen bei den Streitigkeiten mit ihren Gesellen oder Lehrlingen an ein Gewerbegericht gewiesen sind, ist statt der Kompetenz des Innungsvorstandes die Kompetenz des Gewerbegerichtes hervorzuheben.

Die Schlußbestimmung des §. 48. findet im Bezirk des Appellations-Gerichtshofes zu Göln keine Anwendung.

In den übrigen Landestheilen sind bereits mehrere Gewerbegerichte nach der Verordnung vom 9. Februar 1849 (Ges.-Samm. Nr. 3103.) eingesetzt. Wo ein solches Gewerbegericht besteht, muß der Schlußsatz des §. 48. dahin abgeändert werden:

„Den im §. 25. der Verordnung vom 9. Februar 1849 über die Errichtung von Gewerbegerichten erwähnten Vergleichs-Ausschuß der Innung hat der Vorstand aus seiner Mitte zu wählen.“

Zu §§. 49. 50.

Findet eine Innung Veranlassung, die Fürsorge für hilfbedürftige Genossen oder für die Wittven und Waisen verstorbener Genossen über die Bestimmungen des Normal-Statuts hinaus zu erweitern, z. B. durch die Bestellung eines Schutzmeisters für jede Wittve, welcher deren Gesellen zu beaufsichtigen und der Wittve überhaupt beim Gewerbebetriebe Beistand zu leisten hat, oder durch die Zusicherung, daß für unvermögende Söhne verstorbener Genossen in gewissen Fällen das Lehrgeld aus der Innungskasse gezahlt werden solle, so steht der Aufnahme derartiger Festsetzungen in das Innungsstatut kein Bedenken entgegen.

Zu §§. 51. 52.

Von den Bestimmungen des Normal-Statuts, in Betreff der Ueberwachung der Innungs-Angelegenheiten durch die Kommunalbehörde, darf in den Statuten der einzelnen Innungen nicht abgewichen werden.

Jene Ueberwachung der Gesetzmäßigkeit des Verfahrens ist der Kommunalbehörde durch die bestehenden Gesetze zugewiesen, und sowohl zur Sicherung der einzelnen Innungs-Genossen gegen Verletzungen ihrer persönlichen Interessen, wie zum Schutze der ganzen Innung gegen ungesetzliche

albo ich powinowatemi, lecz o wykonanie nadanego cechem prawa prowadzenia dozoru nad stosunkami uczniowemi. Dla tego téż droga prawa przeciw decyzjom cechu nad tém, czy stosunek naukowy z którejkolwiek w §. 43. wyszczególnionej przyczyny zniesiony być ma, dozwoloną nie jest. Statut normalny przelewa zgodnie z zamiarem prawa, zawarowane przez stosunek cechow rozwiązanie na przełożonych, ponieważy u większej części cechów zwołanie wszystkich członków, załatwienie tych zażaleń, które przedewszystkiém przyspieszyć należy, niepotrzebnie zwłóczyło i utrudniało.

Do §. 48.

W §. 48. normalnego statutu przypuszczono, że dla wzmiankowanych w §. 137. regulaminu procederowego sporów udziałnych procederników z ich czeladnikami i uczniami, oddzielnych władz nie ma. W statutach tych cechów, dla których poprzednie przypuszczenie nie ziszcza się, ponieważ współbracia co do sporów z czeladnikami i uczniami swojemi do sądu procederowego odesłani są, zamiast przyzwoitości przełożonych cechu, przyzwoitość sądu procederowego wywyższyć należy.

Przystósowanie postanowienia końcowego §. 48. w obwodzie sądu appellacyjnego w Kolonii nie ma miejsca.

W innych częściach kraju już więcej sądów procederowych podług ustawy z dnia 9. Lutego 1849. (Zbiór praw Nr. 3103.) zaprowadzonych jest. Gdzie się taki sąd procederowy znajduje, winien ostateczny wniosek §. 48. w następujący sposób zostać odmienionym:

„Wzmiankowany w §. 25. ustawy dnia 9. Lutego 1849. o zaprowadzeniu sądów procederowych komitet pojednawczy cechu, winni starsi z swego grona wybrać.“

Do §§. 49. 50.

Jeżeli się którykolwiek cech powodowanym być czuje, granice pieczy nad biednymi braćmi, albo nad wdowami i sierotami po zmarłych braciach, po za postanowienia normalnego statutu rozprześcić, np. przez przydanie majstrów opiekuńczych dla każdej wdowy, którego obowiązkiem będzie, ję czeladników przypilnować i zgoda wdowie przy sprawowaniu procederu asystować, lub przez przyrzeczenie, że za ubogich synów zmarłych braci majstrów w pewnych przypadkach należytość za naukę ich z kassy cechowej wypłaconą zostanie, umieszczenie takowych postanowień w statucie cechowym żadnej nie podpada wątpliwości.

Do §§. 51. 52.

Od postanowień normalnego statutu, względem prowadzenia przez władze komunalne wyższego dozoru nad interessami cechowemi, w statutach pojedynczych cechów zbaczać nie wolno.

Ów wyższy dozór nad prawością postępowania przekazany jest władzy komunalnej przez istniejące prawa, i tak celem zabezpieczenia pojedynczych braci cechowych od pokrzywdzeń ich osobistych interessów, jako téż dla całego cechu od nieprawnych, statutowi sprze-

oder statutenwidrige Handlungen der Vorsteher unerlässlich. Eben so wenig kann die Innung des Bestandes der Kommunalbehörde bei der Aufrechterhaltung der statutarischen Vorschriften im Allgemeinen, so wie bei der Einziehung der Beiträge und Ordnungsstrafen zur Innungskasse, bei der Beaufsichtigung der Lehrverhältnisse u. s. w. entbehren. Die Befugnisse der Kommunalbehörde dürfen auch weder ganz noch zum Theil dem Gewerberathe übertragen werden, da dieser, nach seiner Zusammensetzung und nach den Gesetzen, die Stellung einer ausführenden Behörde nicht einnehmen und überhaupt eine andere Wirksamkeit als die im §. 2. der Verordnung vom 9. Februar 1849 bestimmte, nicht erhalten kann.

Schlussbemerkung.

Bei der Entwerfung des Normal-Statuts sind die Festsetzungen, welche in den meisten der bisher zur Bestätigung eingereichten Statut-Entwürfe vorgeschlagen worden, nach vorgängiger Vergleichung mit den einschlagenden gesetzlichen Vorschriften berücksichtigt. Die Gewerbetreibenden und die mit der Aufstellung der Statuten beauftragten Behörden werden daher wohl thun, sich der Fassung dieses Normal-Statuts anzuschließen. Unnötige Abweichungen von demselben, welche die in vorstehenden Bemerkungen bezeichneten Grenzen überschreiten, sind zu vermeiden, weil im allgemeinen Interesse des Handwerkerstandes auf eine möglichst gleichmäßige Regelung der Innungs-Einrichtungen hingewirkt werden muß. Wiesern die besondern Verhältnisse einer Innung Abweichungen ihres Statuts vom Normal-Statut wirklich nothwendig machen, muß mit Sorgfalt geprüft werden, indem es darauf ankommt, ob deren Genehmigung nicht für die beteiligten Innungs-Genossen, oder für die Begründung und Weiterbildung des Innungswesens überhaupt nachtheilig werden kann, und es ist demnach auch jede derartige Abweichung durch ausführliche Angabe der dafür sprechenden Gründe zu motiviren. Nicht minder sind bei jeder Abweichung vom Normal-Statut die Bestimmungen im §. 120. der Gewerbe-Ordnung sorgfältig zu beachten, nach welchen die Gewerbetreibenden bei Aufstellung der Innungsstatuten von den Vorschriften der §§. 101. ff. am angeführten Orte nur so weit abweichen dürfen, als die Gemeinde (des Ortes, wo die Innung ihren Sitz hat) damit einverstanden ist, und als die, im §. 170. am angeführten Orte bestimmten Grenzen nicht überschritten werden. Endlich ist in formeller Hinsicht darauf zu sehen, daß die vorzulegenden Entwürfe durchgängig eine deutliche und vollständige Fassung, ohne Auslassungen und Schreibfehler erhalten, und daß sie von jedem überflüssigen Beiwerke frei bleiben.

Eine genaue Erwägung des ganzen Entwurfes ist auch dann erforderlich, wenn nur einzelne Bestimmungen desselben vom Normal-Statut abweichen, da bei solchen vereinzelten Abweichungen häufig die Beziehungen übersehen werden, in welcher die abgeänderten Worte mit anderen Bestimmungen des Statuts gestanden haben.

eiwajających się czynów, koniecznie potrzebnym. Podobnie konieczną jest dla cechu asystencya władzy komunalnej w zachowaniu w całości statutowych przepisów w ogólności, jako też w ściąganiu składek i kar porządkowych do kassy cechowej, w dopilnowaniu stosunków naukowych etc. — Niewolno też praw, władzy komunalnej służących, ani całkiem, ani w niejakię części, radzie procederowej poruczać, gdyż ta podług swego składu i podług praw, stanowiska władzy wykonawczej zajmować, ani też innę, jak §. 2. ustawy z dnia 9. Lutego postanowionę działalności, do-stąpić nie może.

Uwaga ostateczna.

Przy ułożeniu projektu do statutu normalnego, zostały postanowienia, w większej części podanych dotąd do potwierdzenia projektów do statutu, zaproponowane, po poprzednim porównaniu ich z właściwymi prawnymi przepisami, uwzględnione. Procedernicy i władze, którym ułożenie statutów polecane jest, dobrze sobie postąpią, gdy się do treści tego statutu normalnego zastósują. Nie potrzebnem zbaczaniem od tegoż, które w poprzednich uwagach określone granice przekraczają, unikać należy, ponieważ się dla ogólnego dobra stanu procederowego, ile możności do jednostajnego uregulowania zakładów cechowych przyłożyć należy. O ile osobne stosunki któregokolwiek cechu odmian swego statutu od statutu normalnego istotnie wymagają, starannie zważyć należy, idzie bowiem o to, czy ich potwierdzenie interesowanych braci cechowych, albo ustalenie i dalsze wykształcenie interesów cechowych w ogólności, na uszczerbek jaki narazić nie może, i dla tego też więc każde podobne zбочenie przez dokładne wyszczególnienie przemawiających za tём przyczyn, usubstancjonować należy. Niemniej należy przy każdym zбочeniu od statutów normalnych, do postanowień w §. 120. regulaminu procederowego objętych, ściśle zastosować się, podług których procedernikom, przy ułożeniu statutów cechowych, od przepisów §§. 101. etc. w zacytowanym miejscu, tylko tak daleko zбочzyć wolno, jak gmina (miejsca, w którym cech swój pobyt ma) na to zgadza się, i jak daleko granice w §. 170. przerzeczonego miejsca określone, nieprzestępują się. Nakoniec należy pod względem formalnym na to zważać, aby przedłożyć się mające projekta na wszystkie strony wyraźnie i do-kładnie napisane były, aby w nich nie nie było opuszczone, aby żadnych piśmiennych uchybień nie obejmowały i aby do nich żadnych niepotrzebnych dodatków nieprzyrzeciano.

Ścisłe wzięcie pod rozważę całego projektu i nateczas potrzebne jest, kiedy tylko pojedyncze postanowienia tegoż, od normalnego statutu zbaczają, gdyż przy takich cząstkowych odmianach, częstokroć stosunki przejęzane bywają, w których odmienione słowa z innymi postanowieniami statutu w styeczności zostawały.

